

BLOGI

Eritahtinen elpyminen jarruttaa maailmantalouden toipumista

Kansainvälinen talous, IMF | 09.04.2021 | Olli Rehn

KIRJOITTAJA

Olli Rehn
Johtokunnan
puheenjohtaja

Maailmantalouden elpyminen globaalista terveys- ja talouskriisistä on vahvistumassa. Tällä viikolla pidettyjä Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) ja Maailmanpankin virtuaalisia kevätkokouksia hallitsi kuitenkin elpymisnäkömien kasvava eriytyminen ja epätahtisuus. Iso joukko köyhimpiä kehitysmaita ja keskituloisia kehittyviä talouksia uhkaa jäädä jälkeen globaalilla elpymispolulla.

IMF odottaa maailmantalouden kasvun yltävän 6 prosenttiin tänä vuonna ja jatkavan vahvaa 4,4 prosentin kasvua vielä ensi vuonna. Luottamusta parantuvaan talouskehitykseen tuovat rokotusten eteneminen ja uusien elvytystoimien antama lisäsykäys kasvulle, etenkin Yhdysvalloissa. Elpymistä tukevat kevyet rahoitusolot.

IMF paransi myös euroalueen kasvuennustettaan. Tilanne on kuitenkin kaksijakoinen. Talouden odotetaan elpävän toisella vuosipuoliskolla selvästi, mutta kasvunäkymiin liittyy sekä heikomman että paremman kehityksen riskejä. Rahapolitikan osalta on syytä pitää vahvasti elvyttävän linjan kurssi ennallaan, kunnes sekä terveys- että talouskriisi on taltutettu. On parempi katsoa kuin katua.

Rahoitusjärjestelmän kestokyvyn turvaaminen on estänyt pahimpien kriisiskenaarioiden kehittymisen, mutta rahoitusvakauden riskit ovat suuret, kun elpyminen on eriytyvää ja epätahtista. Epävarmuus vallitsee edelleen, kun maailmanlaajuinen rokottaminen juoksee kilpaa uusien virusmutaatioiden kanssa. Pandemian pitkittyessä pysyvät vauriot uhkaavat kasvaa.

Epätahtinen elpyminen maiden välillä on voimistumassa kuvastaen eroja rokottamisen aikataulussa, talouspoliittisessa liikkumatilassa sekä talouksien rakenteissa. IMF odottaa

kehittyneiden maiden selviävän koronakriisistä vähäisemmin talousvaurioin kuin nousevat ja kehittyvät maat, Kiinaa lukuun ottamatta. Näille maaryhmille keskipitkän ajan pysyvämpi vaurio BKT:n tasolla mitattuna saattaa olla 5-6 prosenttia.

Päätöksenteon ehdoton prioriteetti on nyt rokotustuotannon ja rokottamisen vauhdittaminen kaikkialla maailmalla, sillä virusta ei voida saada aisoihin missään ennen kuin se on tukahdutettu kaikkialla. IMF arvioi, että nopeat investoinnit rokotteiden globaaliin tuotantoon ja jakeluun ovat välttämättömiä paitsi ihmishenkien pelastamisen myös maailmantalouden elpymisen kannalta. Riittävän rokotuskattavuuden saavuttaminen globaalisti vaatii kansainvälistä yhteistyötä etenkin kehittyvien ja köyhempien maiden tueksi, missä COVAX-hanke on tärkein työkalu.

Mittavilla politiikkatoimilla on ollut keskeinen rooli pandemian talousvaikutusten hillinnässä. IMF arvioi, että ilman niitä viime vuoden historiallisen voimakas yli 3 prosentin romahdus globaalissa BKT:ssä olisi voinut olla peräti kolminkertainen. Kohdennettu finanssipoliittinen elvytys on tärkeä tuki haavoittuvaisille kotitalouksille ja yrityksille hankalan virustilanteen jatkuessa.

Julkisen velan kasvu on koronakriisin aikana ollut väistämätöntä. Kriisin väistyessä tarve vahvistaa julkisen sektorin kestävyyttä ja rakentaa talouspolitiikan liikkumatilaa on entistäkin suurempi. Rahapolitiikan tukemien suotuisten rahoitusolojen avulla rakennetaan silta yli koronapandemian kriisivaiheen. Rahoitusvakausriskien hillitsemiseksi käytössä on makrovakausvälineet.

Pidemmällä ajalla vahvan ja kestävyyspohjan kasvupohjan saavuttaminen vaatii työn tuottavuutta ja talouden uudistamista edesauttavia investointeja ja rakenteellisia uudistuksia, jotka vauhdittavat digitaalista ja vihreää siirtymää ja pitävät kaikki kansalaiset yhteiskunnan kehityksessä mukana. Maailmankaupalla on tärkeä rooli tukea elpymistä. Sitä edesauttaisi, jos kansainvälinen sääntöpohjainen kauppajärjestelmä kyettäisiin uudistamaan ja kauppaja- ja teknologiajännitteet hälventämään.

Köyhimpien maiden ahdinko oli hallitseva teema kevätkokouksissa. Pandemian seurauksena niiden väestön äärimmäinen köyhyys ja nälänhätä lisääntyvät merkittävästi. Paluuta talouden kestäväälle kehityspolulle vaikeuttavat rahoituksen puute ja velkaongelmat. Taustalla vaikuttavat rokotteiden saatavuuteen liittyvät haasteet ja talouksien hauraus. Kevätkokouksissa keskusteltiinkin mahdollisuuksista merkittävästi kasvattaa IMF:n ja kehitys pankkien rahoitusta köyhimmille maille.

On merkittävää, että Yhdysvallat on palannut kansainvälisen politiikan kentälle rakentavana pelaajana. Tämä näkyi kevätkokouksissa valtiovarainministeri Yellenin selkeänä tukena likviditeetin lisäämiselle kansainvälisessä rahoitusjärjestelmässä sekä ilmastoaloitteiden etenemisenä. Merkittävä päätös on kasvattaa IMF:n ns. erityisnosto-oikeuksien (Special Drawing

Rights, SDR) määrää 650 miljardin Yhdysvaltain dollarin arvosta. Tällä SDR¹-alokaatiolla kaikkien IMF:n jäsenmaiden valuuttavarantoja kasvatetaan ja siten lisätään likviditeettiä kansainvälisessä rahajärjestelmässä. Erityisen tärkeää on, että SDR-alokaatio lisäisi likviditeettiä yli 20 miljardia Yhdysvaltain dollaria sitä kipeästi tarvitseville köyhimmille maille.

Pandemia on kärjistänyt erityisesti kehittyvien maiden velkahaasteita ja kiihdyttänyt velkaantumisen kasvua. Kriisirahoituksen lisäksi IMF on tukenut näitä maita antamalla anteeksi IMF-lainojen hoitokuluja köyhimmille talouksille. Lisäksi G20-maat päättivät jatkaa kehittyville maille suunnattua velanhoitohelpotuksia (Debt Service Suspension Initiative, DSSI) vielä vuoden 2021 loppuun. Lisälikviditeetti ei välttämättä ole kaikille riittävä ratkaisu velkakestävyysongelmiin, vaan edessä voi olla myös laajempi tarve velkajärjestelyille. Tähän IMF ja kansainvälinen yhteisö ovat varautuneet kehittämällä kansainvälistä velka-arkkitehtuuria tähdäten velkajärjestelyjen taloudellisten ja inhimillisten kustannusten minimointiin.

Kevään kokouksissa *ilmastonmuutoksen torjuminen oli keskeinen teema*. Yhdysvaltojen uuden hallinnon myötä kansainvälinen yhteistyö ilmastonmuutoksen torjumiseksi on saanut lisätuulta alleen. Kokouksissa vahvistettiin IMF:lle aiempaa vahvempi rooli ilmastotyössä. Se tulee näkymään sisällyttämällä ilmastotavoitteiden seuranta ja ilmastopolitiikkaan liittyviä suosituksia IMF:n säännöllisiin maaseurantaraportteihin sekä painottamalla ilmasto-osaamista jäsenmaille tarjottavassa teknisessä avussa. Lisäksi ilmatoriskit tullaan huomioimaan rahoitusmarkkinoiden seurantatyössä.

Asiasanat

IMF, korona, koronapandemia, maailmantalous, talousennuste, talouskehitys